DU DANSKE LAND – OG VAND

sejleroplevelser

SILKEBORG-SØERNE OG OMEGN

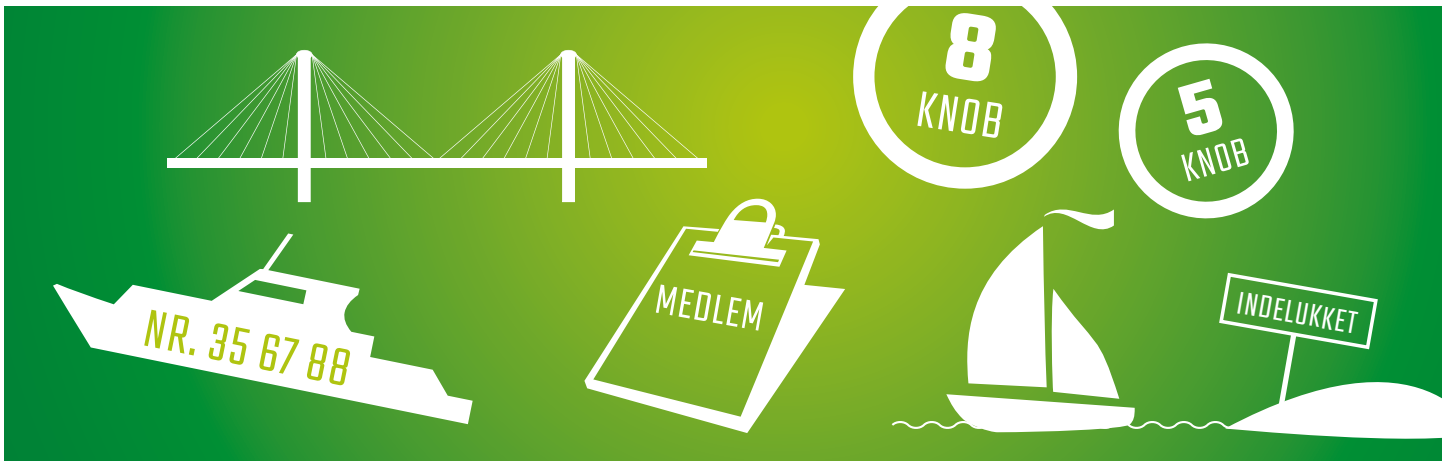

GODT AT VIDE
OM SEJLADS PÅ SØERNE

BÅDREGISTRERING

Alle motorbåde, der sejler på Silkeborg søerne, skal have et registreringsnummer påsat. Hvis ikke du er bosat i en Gudenå kommune, skal du have et gæstenummer, der gælder i 14 dage og koster 30 kr. Du kan bl.a. få et gæstenummer på denne hjemmeside www.sejladspaagudenaaen.dk, der også fortæller om andre praktiske råd om sejladsen på søerne.

ISÆTNING AF BÅD OG GÆSTEPLADSER

Som gæstesejler skal man have sin båd i vandet, og det er der mulighed for i skov- og park-området "Indelukket" i det sydlige Silkeborg, hvor der er en lystbådehavn. Det koster 75 kr. pr. gang at bruge slæbestedet (2015 priser), og pengene betales ved en automat på stedet. Du kan også sætte en lille båd i vandet ved Ludvigslyst i Sejs-Svejbæk øst for Silkeborg. Desuden har Ry Marina også et slæbested, der er placeret i havnens vestlige ende ved mastekranen. Ved brug af slæbestedet kan bommen åbnes for en pris á kr. 75,- pr gang eller kr. 500,- for 10 gange. Du kan tømme din toilettank ved tømmeanlægget i Indelukket. Nøgle kan købes på Silkeborg Motorbåd Klub's marinekontor.

MEDLEMSKAB?

Skal du sejle mere end et par dage på Silkeborgsøerne, så kan et medlemskab af en af de lokale bådklubber måske være af værdi. Som medlem kan du overnatte gratis i havnen og benytte dens faciliteter (strøm, bad mv.). Og så får du samtidig udleveret kort, der viser de over 40 broer, du har adgang til i Silkeborgsøerne.

BROSAMARBEJDE

Ry Bådlaug, Silkeborg Motorbådklub og Silkeborg Sejlklub har et brosamarbejde, hvor de ejer og vedligeholder en række bådebroer i Silkeborgsøerne. Ved disse broer er det kun tilladt for medlemmer af de tre sejlklubber at lægge til. Du er i øvrigt velkommen til at ankre op og overnatte på søerne.

SEJL SIKKERT PÅ SØERNE

Også på Silkeborgsøerne er det søvejsreglerne, der gælder. Men netop fordi du sejler i et unikt naturområde med en del blandet trafik på begrænset plads, så gælder der nogle særlige regler for god og sikker sejlads. Overordnet er der på de store søer en hastighedsbegrænsning på 8 knob og i snævringerne på 5 knob. I ferieperioderne er der mange kanoer og kajakker på vandet, og dem bør du udvise et særligt hensyn overfor. Passer i god afstand. Husk i det hele taget, at søsejlads har naturen og afslapningen i centrum. Har du travlt, så er du ikke det rette sted.

SILKEBORGSØERNE OG OMEGN

ET **OVERBLIK**

Silkeborgsøerne ligger som perler på en blå snor mellem Silkeborg og Ry. Den blå snor er i dette tilfælde Gudenåen, hvis lange løb passerer det Midtjydske Søhøjland netop her ved foden af Himmelbjerget. Mod nord har vi Langsø, der krummer sig 7 km lang gennem Silkeborg. Mod syd løber Gudenåen i den 2,5 km lange Remstrup Å ud i Brassø, der længere mod syd snævres ind for at munde ud i Borre Sø, der er 10-15 m dyb.

I Borre Sø ligger desuden de 4 små øer, der til sammen udgør Paradisøerne. I søens sydøstlige del passeres Svejbæksnævringen, og så befinder vi os i den 565 ha store og op til 17 m dybe Julsø. Her er der et flot kig til Himmelbjerget, som er et af områdets helt store attraktioner. I den sydøstlige del af Julsø finder vi åbningen til Rosvig, og gennem Alling Å når vi Birksø og Lillesø lige nord for Ry.

Dette vand, og de meget smukke omgivelser, skal vi udforske i det næste stykke tid. Og selv om vi ikke skal sejle på det brusende hav, så skal vi nok få sejleroplevelser, som er værd at fortælle om, når vi kommer hjem. For Søhøjlandet er et unikt området i Danmark.

Skovene ved Silkeborgsøerne er en del af Danmarks suverænt største skovområde på 128 km^2 . Derfor kan man heller ikke på disse kanter sige søer uden også at sige skov, for disse to naturoplevelser hører sammen. Det bakkede landskab er formet af istiderne, som har taget hårdt fat i egnen. Søerne ligger i dalstrøg, der blandt andet er formet af smeltevand fra sidste istid. Da isen smeltede bort, lå tunneldalenes stejle sider tilbage uden bevoksning.

Skovene har været bopladser for oldtidens folk, og særligt i Vesterskov er over 35 gravhøje bevis på dette. Skovene har ikke altid været her i den prægtige form, de har nu. De danske skove var i begyndelsen af 1800-tallet åbne græsningsskove for kvæg og husdyr. I 1823 overtog staten Silkeborg-skovene, og forstfolk tilplantede de mange åbne arealer. En tur i Nordskov viser tydelige spor fra en tid, hvor skovene blev brugt til græsningsområde for husdyr. Køer og heste åd af træerne, og derfor blev skovene meget lysåbne.

Der er mange vandreruter, der fører gennem disse smukke skove. Nogle ruter er flade, mens andre er endda meget kuperede. Men ruterne fører gennem en fantastisk natur og afslører nogle af Danmarks mest maleriske scenerier, hvor udsigten til Himmelbjerget selvfølgelig er juvelen i samlingen.

Tekst og tilrettelæggelse: Frank Flemming Pedersen, FFP Kommunikation

Danske Tursejlere siger tak for lån af foto og inspiration til artiklen til Silkeborg Motorbådsklub, VisitSilkeborg, VisitSkanderborg, Museum Skanderborg og VisitDenmark.

SILKEBORGSØERNE
OG OMEGN

En sejlerferie på Silkeborgsøerne er ikke blot et skønt og kønt bekendtskab med et dejligt sejladsområde. Det er også en invitation til at gå ombord i den meget smukke natur, der omkranser søerne. Derfor har vi faktisk sat mere tid af på land end til at sejle vores medbragte båd de ca. 17 km fra Ry i sydøst til hjertet af Silkeborg mod nordvest.

Vi havde absolut ikke problemer med at få sat båden i vandet ved Ry Marina & Bådlaug, hvor vi har en plads i den uges tid, vores ferie i Søhøjlandet vil vare. På havnekontoret har vi udstyret os med søkort, så vi er så nogen lunde klar til vores odyssé.

Men allerede inden sejlerferien på søerne er begyndt, er vi kommet i rigtig god stemning, for området omkring Ry er smukt og indtagende. Et besøg på Gl. Rye Mølle er absolut at anbefale. Møllen er en hollandsk gallerimølle opført i 1872 som kornmølle, og i forbindelse med mølleriet har der senere været drevet savværk og korn- og foderstofforretning. Gl. Rye Møllelaug har bevaret møllen og savværket med deres oprindelige indretning og inventar, og bygningerne fungerer i dag som museum. Museet på Gl. Rye Mølle ligger på en bakketop i Gl. Rye, hvorfra der er storslået udsigt over skove og lyngbakker. Der er også flere vandrestier i området, som udgår fra museet.

Klods op ad bådehavnen i Ry ligger Ferskvandsmuseet i en flot træbygning. I akvarier, montrer og på plancher vises sider af det meget alsidige dyre- og planteliv i Søhøjlandet. Museet fortæller også hvordan det storslåede landskab med Danmarks højeste bakker, nogle af de største søer og den længste å, Gudenåen, er skabt.

BIRKSØ

Vi siger et foreløbigt farvel til Ry Marina, der ligger i Lillesø, og snart har vi passeret Kaninøen og er ude i Birksø. Søen er ca. 800 meter på det bredeste stykke. Er ca. 9-10 meter dyb med meget varierende bund. Søen er omgivet af skov, og der drives traditionelt skovbrug på disse kanter. Langs bredden giver tagrørsbælter god læ og beskyttelse for en række fugle. Lappedykkeren og blishønen er et kendt syn, men også isfuglen og rørhøgen ses ofte. Der er meget aktivitet i både Lillesø og Birksø sø, hvilket ikke mindst skyldes at ét af de store kanoudlejningsfirmaer spyer de små både ud i søen i en lind strøm.

Vi fortsætter mod søens nordvestlige hjørne for at gå op gennem Gudenåen, hvor vi på styrbordsside har de smukke men lidt oversete Alling Bakker. Fra det 79 m høje Bryggebjerg har man en storslået udsigt, mod Ry Nørreskov, Himmelbjerget og Julsø. Da vi passerer Alling Hoved åbnes Gudenåen ud i Rosvig, og lidt længere fremme åbnes endnu mere op mod bagbord ud mod Julsø.

JULSØ

Julsø er den største men også den dybeste af søerne, som ligger mellem Ry og Silkeborg. Der er 4 navngivne mindre øer i søen: Møgelø, Lilleø, Alø og Bregnø. Mellem Lilleø og Møgelø er dybden målt til 19 m. Flere områder i søen er udlagt som fuglereservat med deraf følgende sejladsforbud f.eks. ved Alø og i Rosvig. Der er

også adskillige grunde i søen, så det kræver opmærksomhed ved sejladsen. Selve navnet Julsø er sammensat af ordet "jul" (i betydningen vandmøllehjul) og "sø". Altså er Julsø søen med de mange vandmøllehjul. Julsø er orienteret øst-vest, og det mærker man på dage, hvor det lufter, for søen er meget vindeksponeret.

Julsø er en dejlig sø i sig selv. Men udsigten mod syd op mod Himmelbjerget føjer en ekstra dimension til sejleroplevelsen. Himmelbjerget. Alene navnet har noget mytisk og magisk over sig. Når man fortæller udenlandske gæster, at bakken med det opadstræbende navn, blot er 147 m højt, så smiler de ofte overbærende. Himmelbjerget blev faktisk frem til midten af 1800-tallet betragtet, som Danmarks højeste punkt. Senere har moderne måleudstyr punkteret denne opfattelse. Ikke desto mindre er Himmelbjerget uden sidestykke nok det sted i landet, der kan smykke sig med mest bjerg- og nationalromantik.

Oven på Himmelbjerget står det 25 m høje tårn fra 1875, som er rejst til minde om Kong Frederik 7 og som tak for grundloven i 1849. Tusinder af turister besøger Himmelbjerget hvert år, og mange kommer sejlende hertil med Hjejleselskabet både, der sejler mellem Silkeborg, Himmelbjerget og Ry.

BORRESØ

I roligt tempo forlader vi Julsø og gennem snævringen ved Svejbæk entrer vi Borresø. På den nordlige bred ligger byen Sejs, og herfra kigger beboerne over den flotte skovklædte sydbred, hvor vi kan anbefale flere gode vandrerute i den bakkede Sønderskov. Flere steder langs søen har i 1800-tallet været benyttet som ladeplads for tømmer fra de omkringliggende skove. Træet er på pramme blevet fragtet til Silkeborg. Også i dag er der gode vækstbetingelser for skoven, der for det mest er præget af bøg. Men der vokser også meget store douglasgraner, og de meget store og over 100 år gamle douglasgraner omkring Kongestolen, er en visit værd. Her står bl.a. Danmarks højeste træ, som i 2006 blev målt til 51,6 meter.

Paradisøerne hedder de fire små øer, der ligger i den vestligste del af Borre Sø. Inderst i bugten ligger den mindste, Annekens Ø (tidligere også kaldet Damehatten), dernæst følger Bredø, Langø og til sidst ligger den største, Borre Ø. Der er offentlig adgang til øerne fra solopgang til solnedgang. Af hensyn til fuglelivet må man kun gå i land, hvor der er en kyst uden siv- eller rørbevoksning.

BRASSØ

Sejsnævringen forbinder Borresø med Brassø. Der er masser af fisk i søerne ved Himmelbjerget, og sandsynligvis har Brassø fået sit navn efter fiskenavnet "brassen", som en henvisning til at der var særlig mange af netop denne type fisk i søen. Brassø ligger smukt omkranset af store skovstrækninger. Kun ved udløbet fra snævringen og omkring Hattenæs, hvor Silkeborg Sejlklub holder til, og Sejs findes bebyggelse ved søbredden. Hattenæs var især i ældre tid et yndet udflugtsmål, og de to restauranter her har serveret mange frokoster i det grønne for egnens gæster.

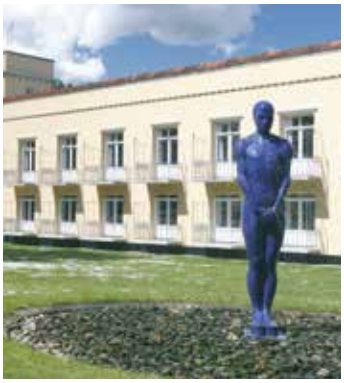

SILKEBORG

Vores sejltur er så småt ved at være i mål. Vi har en kort tur ad Remstrup Å til Indelukket, hvor Silkeborg Motorbådsklub ligger. Indelukket er et rekreativt park- og skovområde for Silkeborgs borgere og gæster, der ligger i gå afstand til centrum. Er du til museumsbesøg, så er Indelukket stedet.

Silkeborg Museum, der blandt andet viser fine fund fra stenalder, bronzealder, jernalder og vikingetid, er et besøg værd. Museets absolut mest kendte verdensstjerne – den ca. 2.300 år gamle Tollundmand – kan studeres. Men man kan også blive klogere på papir-, keramik- og glasproduktion, og på egnens store digter Steen Steensen Blicher.

Asger Jorn samlede fra 1950'erne og frem til sin død i 1973 ikke færre end 5.500 værker af danske og udenlandske kunstnere. Han donerede hele samlingen til Silkeborg, og siden er samlingen vokset yderligere, så Museum Jorn i dag er i besiddelse af ca. 20.000 værker, hvoraf ca. 15.000 er grafik og tegninger. Et udvalg af samlingen præsenteres altid på Museum Jorn.

I AQUA Akvarium og Dyrepark kan vi komme med under vandet med et panoramakig ud i store søer med fisk, fugle, insekter og planter. Vi kommer tæt på gedder, oddere og andre livlige dyr. Men vi er også udendørs sammen med vaskebjørne, bævere og storke. Vi spiser vores madpakker og ser børnene muntre sig i de mange aktiviteter med, slusesystemer, gynger- og svævebane og sandkasse, vandmøller, vandkanoner og vildmarkssti.

Silkeborg Langsø er en cirka 7 km lang lavvandet sø, der går øst-vest midt gennem Silkeborg. Midt i søen, mod syd og ud for Silkeborg Rådhus er placeret Nordeuropas største springvand, som byder på et fantastisk lysshow, der om aftenen oplyser springvandet i skiftende farver. Springvandet bestå af i alt 5 fontæner. De sender vand op i luften med forskellig styrke. Den højeste midterste stråle er på 30-33 meter, de øvrige på henholdsvis 20 og 3 meter. I passende tidsintervaller veksler de flotte farvekaskader i nye fascinerende kombinationer.

Silkeborg frister selvfølgelig med mange gode shoppingtilbud. Og med udeliv på cafeerne og restauranterne. Det vil vi da heller ikke snydes for. På den korte vej ind til byen passerer vi stedet, hvor Hjejlen og andre turbåde lægger fra på deres 75 minutters sejltur til Himmelbjerget. Og den sejleroplevelse er der rigtig mange mennesker, der benytter sig af. Også vi fik en anderledes og meget smuk oplevelse på Silkeborgsøerne. Fik vi set det hele? Fik vi set det meste? Fik vi set det væsentligste? Hvis ikke, så må vi tilbage.

STØTTET AF UDLODNINGSMIDLER FRA FRILUFTSRÅDET

Frilufts Rådet